

Vänersborgs tingsrätt
Mark och miljödomstolen
Box 1070
462 28 Vänersborg
mmd.vanersborg@dom.se

Göteborg, 2017-02-15

Yttrande mål M 638-16, Västlänken och Olskrokens planskildhet

Naturskyddsföreningen i Göteborg önskar lämna följande synpunkter och krav på villkor på Trafikverkets ansökan.

Hänsyn till Naturmiljö

Projektet innebär en påtaglig påverkan av värdefulla park- och naturmiljöer, inklusive områden i Haga som hyser rödlistade arter och är av högsta naturvärdesklass. Enligt Miljöbalken 1 kap 1 §, 3 kap. 3 § och 6 § ska den biologiska mångfalden bevaras och mark- och vattenområden som är ekologiskt känsliga eller är av betydelse p g a naturvärden, kulturvärden och/eller friluftsliv bevaras. Föreningen anser att tillstånd inte kan ges till verksamheten så som den beskrivits utan att ytterligare hänsyn och försiktighetsmått behöver tas.

Det är särskilt för naturmiljön kring station Haga som ytterligare skyddsåtgärder och ändrad utformning är aktuellt.

Stationsbyggnad i Allén/Kungsparken får inte uppföras, utan i Allén får endast trappuppgång/hiss i direkt anslutning till spårvagnshållplatsen byggas, för att minimera påverkan på träd, trädmiljön och sällsynta/hotade arter knutna till dessa. Även i övrigt ska träd i så stor utsträckning som möjligt bevaras på plats (mest avancerade teknik ska användas). Träd med naturvärde på Vasagatan får inte skadas.

Kompenserande åtgärder för negativ påverkan på träd, trädmiljöer och biologisk mångfald måste utföras för all påverkan i projektet.

Hänsyn till Luftkvalitet

Projektet innebär betydande utsläpp till luft av ämnen som är skadliga för människors hälsa, och även har en negativ påverkan på miljön i övrigt, såsom partiklar, kväveoxider och kolväten. Föreningen anser att tillstånd inte kan ges för verksamheten så som den beskrivits, utan att ytterligare åtgärder och villkor måste ställas, dels så att uppfyllandet av miljökvalitetsnormerna inte försvåras, dels så att risken för skador på människors liv och hälsa inte ökar.

Ett krav enligt miljöbalken är att en verksamhet inte får bidra till att möjligheten att klara miljökvalitetsnormen inte försvåras. Vad föreningen kan se har sökande inte tydligt visat hur mycket projektet kommer att bidra till halterna av partiklar och kvävedioxid lokal på olika platser i staden längs Västlänkens byggande.

Vidare ställer miljöbalken 1 kap, 1 § och 2 kap 3 §, krav på att hänsyn ska tas så att människors hälsa ska skyddas. Luftföroreningar, särskilt partiklar, bidrar till människors ohälsa och förtida dödsfall även i nivåer under vad miljökvalitetsnormerna anger. Enligt Göteborgs stad innebär dålig luftkvalitet ett betydande hälsoproblem enligt följande citat från stadens hemsida:

”Hur påverkar luftföroreningar vår hälsa?”

Eftersom många utsätts för dålig luft blir också de sammanlagda hälsoeffekterna stora. Antalet förtida dödsfall i Sverige på grund av luftföroreningar kan räknas i tusental, vilket i Göteborgs fall medför en förkortad medellivslängd med flera månader. Främst yttrar sig effekterna genom ökat antal hjärt- och kärlsjukdomar och lungsjukdomar. Ännu fler är de som besväras av dålig lukt från luftföroreningarna, och en annan vanlig negativ effekt är irritation i luftvägarna.”

Hämtat från Göteborgs stads hemsida: Miljö och klimat/ Miljöläget i Göteborg/ Luft/ Hälsoeffekter
http://goteborg.se/wps/portal/start/miljo/miljolaget-i-goteborg/luft/halsoeffekter!/ut/p/z1/04_Sj9CPyKssy0xPLMnMz0vMAfljo8ziAwy9Ai2cDB0N_N0t3Qw8Q7wD3Py8ffYDDUz0wwkpiAJKG-AAjgb6BbmhigBbrgqU/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/
2017-01-13

Med tusentals förtida dödsfall i Sverige så har Göteborg med en dålig luftmiljö en proportionellt större andel av dessa med hundratals förtida dödsfall årligen som t o m ger utslag i en sänkt medellivslängd, och i övrigt ökad ohälsa för ytterligare ett antal människor. Att i detta läge tillåta en verksamhet som under relativt lång tid i betydande grad ökar föroreningshalterna lokalt är en omöjlighet.

För att få tillstånd för verksamheten, och då särskilt i känsliga områden som redan har höga föroreningsnivåer och med bostäder, skolor o s v i närheten såsom Rosenlund, Haga, Vasastan, Korsvägen, Gårda, krävs i princip att projektet inte ökar befintliga föroreningsnivåer. Detta skulle kunna uppnås genom att utrusning med minsta möjliga utsläpp används och att kompensande åtgärder vidtas för att kompensera de utsläpp som ändå genereras av arbetsmaskiner, transporter, dammande arbeten, sprängningar mm.

Förslag på villkor:

- Minst 95 % av alla transporter med tunga vägfordon, och 95 % av alla transporter med personbilar under anläggningsfasen sker med fordon som uppfyller den utsläppsklass för nyregistrering som gällde 3 år tillbaka i tiden. Exempelvis så måste från den 1 januari 2019 95 % av alla fordon uppfylla utsläppskraven som gällde 1 januari 2016, och den 1 september 2020 95 % av fordonen uppfylla utsläppskraven som gällde 1 september 2017.
alternativt
Minst 95 % av alla transporter med tunga vägfordon, och 95 % av alla transporter med personbilar under anläggningsfasen sker med fordon som är högst 3 år gamla.
alternativt
Minst 95 % av alla transporter med tunga vägfordon, och 95 % av alla transporter med

personbilar under anläggningsfasen sker med fordon som uppfyller utsläppskraven enligt Euro 6-standard för tunga fordon respektive personbilar.

- Elektrifierade arbetsmaskiner ska användas i så stor utsträckning som möjligt.
- Minst 75 % av antalet driftstimmar med arbetsmaskiner ska utföras med arbetsmaskiner som klara utsläpp av partiklar och kväveoxider enligt de krav som ställs enligt miljöklass Euro 6 för tunga vägfordon och minst 90 % av antalet driftstimmar med arbetsmaskiner ska utföras med arbetsmaskiner som klara utsläpp av partiklar och kväveoxider enligt de krav som ställs enligt miljöklass Euro 5 för tunga vägfordon inklusive de arbetsmaskiner som klarar Euro 6 eller drivs med el.
- Sökande ska åläggas att vidta ytterligare kompenserande åtgärder för att tillse att de lokala föroreningarna av kvävedioxid och partiklar inte blir högre än om projektet inte genomförs.
- Sökande ska åläggas att i beräkningar tydligt visa att villkor och kompenserande åtgärder inte bidrar till att försvåra att miljö kvalitetsnormen klaras eller att risken för skada på människors hälsa ökar.

Föreningen anser det självklart att krav på transportfordon till och från verksamheten görs med bästa tillgängliga teknik, och fordon med senaste utsläppsteknik är tillgängliga på marknaden. Ett krav med fordonen ska klara de utsläppskrav som gällde tre år bak i tiden tillser att senaste teknik (med ett rimligt tidsintervall för successivt införande) används, att fordonen verkligen klarade de utsläppsnivåer som gällde då, men ändå tillåter att äldre fordon används så länge de klarar de angivna utsläppskraven. Ett krav på högst tre år gamla fordon kan vara enklare att följa upp, men är samtidigt mer restriktivt för verksamhetsutövaren utan att nödvändigtvis ge en miljöfördel. Att kräva att de ska klara utsläppskrav enligt Euro 6 är också enkelt och tillfredsställer att de verkligen uppfyller en viss utsläppsnorm, även om krav inte ställs på att eventuell framtida teknikutveckling tas till vara.

Generellt sett har arbetsmaskiner betydligt lägre krav på begränsning av utsläpp av hälsoskadliga ämnen såsom partiklar, kväveoxider, kolmonoxid och kolväten jämfört med vägfordon (d v s högre utsläpp av hälsoskadliga ämnen tillåts i förhållande till motoreffekten). I ett enskilt litet projekt som genomförs under begränsad tid, kan det därför vara svårt att få tillgång till arbetsmaskiner som klarar högre utsläppskrav. Bygandet av Västlänken mm är ett mycket omfattande projekt där ett stort antal arbetsmaskiner används och används under längre tid, och en stor del av arbetena utförs i en stadsmiljö där många människor vistas och där föroreningshalterna redan innan projektstart är höga och t o m överskrider eller är nära överskridande av miljö kvalitetsnormerna. Det är därför inte bara nödvändigt enligt miljöbalkens regler att minimera utsläppen från arbetsmaskiner utan rimligt att anlita arbetsmaskiner som klarar låga utsläppsnivåer (anskaffas med motorer som klarar låga utsläppsnivåer eller anpassas i efterhand till låga nivåer). Om det går att nå låga utsläppsnivåer för motorer i vägfordon måste det vara tekniskt möjligt att nå dessa nivåer även för liknande motorer i arbetsmaskiner. Många arbetsmaskiner kommer att vara stationära eller dagligen röra sig inom ett begränsat område och då skulle det vara möjligt med maskiner med eldrift. Föreningen inser att det kan vara svårt att anpassa alla maskiner till utsläppsnivåer motsvarande Euro 5/6 för vägfordon och föreslår därför att en procentsats för andelen fordon som ska klara respektive nivå.

Kompenserande åtgärder är aktiva åtgärder som vidtas för att minska luftföroreningar från övriga källor i motsvarande mån som de ökar p g a projektet (i detta fall i anläggningsfasen av projektet). För att eventuellt kunna få tillstånd måste sökande visa att anläggningen av Västlänken inte innebär några ökade luftföroreningar genom små utsläpp från verksamheten kombinerat med kompenserande åtgärder.

Klimatpåverkan och energihushållning

Projektets genomförande innebär att en stor mängd gaser och partiklar som bidrar till växthuseffekten genereras under anläggningsfasen. En stor del av växthusgaserna och partiklarna genereras av arbetsmaskiner och transportfordon. Enligt miljöbalken 1 kap. 1 § och 2 kap 5 § ska hushållning med råvaror, material och energi främjas så att kretslopp uppnås. Vidare ska enligt 2 kap 5 § i första hand förnybara energikällor användas

Förslag till villkor

- Elektrifierade arbetsmaskiner ska användas i så stor utsträckning som möjligt.
- Förutom att bränsle till fordon och arbetsmaskiner ska innehålla låginblandning av förnybar komponent, så ska minst 10 % av det bränsle som används komma från förnybar råvara och vars framställning inte innebär negativ påverkan på biologisk mångfald.
- Jordmassor och sprängsten ska i allra största utsträckning tillvaratas i annan verksamhet. Ifall massor eller sten anses behöva deponeras, skall det ordentligt redovisas att det i regionen inte finns någon annan verksamhet som skulle kunna använda dessa (med en positiv energi- och klimatbalans), och att de om möjligt deponeras så att de kan återanvändas om ett framtida behov skulle uppstå.

Elektrifiering av arbetsmaskiner skulle förutom en minskning av lokala utsläpp till luft, enligt ovan, även möjliggöra att förnybar energikälla används, om produktionsspecificerad el, t ex Bra Miljöval-el, används. Ett krav på en viss andel av bränslet från förnybar källa är i enlighet med miljöbalkens krav om att förnybara energikällor ska användas i första hand. Sprängsten och jordmassor är en potentiell resurs som om möjligt ska återanvändas (då det inte rör sig om förorenade massor).

Naturskyddsföreningen i Göteborg
genom

Mats Andersson
vice ordförande